

FINN STRUKTUREN I DEG SELV

”Paolo, finn strukturen i deg selv, så kan vi begynne”. Det er den franske instruktøren Tim Dalton som sier det til den italienske skuespilleren Paolo Martini. Stedet er De-No-Fa s festlokale høyt oppe i etasjene i bygget på Øra, Fredrikstad. Skuespiller Henning Farner er en administrativ runde på byen. Den franske lysmannen Jaqui Max tester lampene og stiller inn que’ne på mac’en sin. Tekniker og lydmann Kjetil Aavik tester torden og sus fra sin datamaskin. Likevel er rommet øredøvende stille. Jeg har fått komme inn i den skapende stillheten der det ikke finnes noe i går eller i morgen – bare her og nå, og her er det Paolo som skal inn i skikkelsen sin – den blomsterelskende herr Palomar som bor i byen.

Paolo forsvinner et par sekunder inn mellom de scenografiske kubene. Så kommer han ut med et ynkelig ganglag. Den trange dressen med underlige sitater på, som Katja Frederiksen har laget til ham, den ser enda trangere ut nå. Med chaplinsk letthet beveger han seg oppover i landskapet, helt oppe på toppen strekker han seg ytterligere, nesten ut av seg selv og vifter noe vekk, han ser ikke sint ut, snarere redd, forstyrret, plaget. Inntil han hopper over en kløft og begynner å lokke mot himmelen, byr han fram fuglefrø? Det er akkurat som han kaster gaver til himmelen.

Paolo går ut av rollen like stille som han gikk inn i den, kommer fram en gang til og begynner oppstigningen igjen – presis som første gang. Og tredje gang. Lysmannen tenner og slukker lysene rundt Paolo, som ikke lar seg forstyrre der han arbeider seg inn mot sin ”struktur”. Paolo går på for fjerde gang. Trekkspilleren Espen Leite legger seg inntil bevegelsene hans. Lydmannen begynner å sende inn noen forsøkslyder, han og instruktøren veksler noen ord på fransk, Paolo bare fortsetter. Så kommer det bilder på skjermen, fugler. Aha – så herr Palomar strakk seg etter fuglene, jagde en hel sverm av dem! En tekst leses over høyttaler: ”Byduene, skogsduenes degenererte etterkommere, river og sliter i bladene på herr Palomars frukttrær”. Ah! Så Paolo jaget by-duer da han sto der oppe og kjempet på tå mot vinden! Siden matet han de tamme duene, det forsto jeg jo egentlig uten hjelp fra teksten. Det jeg ser og hører limer seg sammen til en historie om en mann som er fremmed i bykulturen. At prøven har beveget seg fra skuespillerens oppvarming i rollen til samspill, ja, det er noe jeg bare fornemmer. Paolos stumspill er en samdans med trekkspilltonene. Teksten kommer fra høyttalere, men er både i og rundt herr Palomar.

Nå fortsetter handlingen, Paolo blir en skremmende fugl som skreper over et juv. I scenografien blir den lille engstelige mannen til en kjempe. Han krymper og eser – uten at jeg noen gang får lyst til å le. Skikkelsen angriper noe annet hos meg: Følelsen av å ha mistet noe? Eller kanskje: vissheten om at det ikke finnes noen vei tilbake, man må ut, ut av seg selv, ut i det ukjente.

I pausen sier Paolo Martini selv om rollen som herr Palomar: ”Det er som å være i et orkester. Jeg får være fiolinen som spiller helt på toppen av alle de andre – trekkspillet, stemmen i rommet, den skiftende videoscenografien, lyset, lydene av by”.

Han elsker dette samarbeidet. I nesten et år har staben kommet sammen noen uker nå, noen uker da. ”Under dette samarbeidet med Tim har det skjedd noe med kroppen min”, sier han. ”Jeg er en slags marionette som ikke løfter meg etter musklene lenger, men etter nervene. Skuespillerarbeidet i denne forestillingen er ikke isolert fra de andre uttrykkene. Det er som Ingemar Lindh ved Institut fõt scenkonst sa under utdannelsen min: ’Skuespillerarbeid og

teknikk er som snø på landskapet'. Men det vi får til nå, det ville jeg likevel ikke ha forstått for 20 år siden.”

Jeg får også med meg en prøvesnutt med de to skuespillerne sammen: Store Henning mot lille Paolo – men ikke noe Halvan og Helan-par. Den fugle-vare Paolo mot den åpne blåøyde Henning – så forskjellige, men uten at motsetningene er det som slår meg. Jeg opplever rytmeforskjellen, to hastigheter, to ganglag, to opplevelsessfærer – men det er likheten som gjør susen. De er bare to sider av byens sjel.

Ja, det kan jeg saktens si, jeg som ikke har sett stykket, bare noen timers prøver som omfatter noen minutter av det som skal bli spilletiden. Ikke har jeg lest Italo Calvino's to bøker heller, bøkene stykket er bygget på. Jeg har bare sett hvordan fingerbevegelser er uttenkt, hvordan nitid instruksjon har frigitt en hengivenhet. Jeg har vært i et rom der jeg vet at ALT er planlagt for å virke på meg. På grunn av eller på tross av, det vet jeg ikke, men det virker! Jeg tar imot en gave, og jeg tror den heter: Kjærlighet.

Kristin Lyhmann
2. oktober 2007